

2. Фролов В. В., Дивисенко К. В. Онкологические заболевания ротовой полости у собак. Ветеринария сельскохозяйственных животных. 2007. № 10. С. 69–70.
3. Schmidt A. Computed tomographic characteristics of canine acanthomatous ameloblastoma - a retrospective study in 52 dogs / A. Schmidt, M. M. Tassani-Prell // Tierarztl Prax Ausg K Kleintiere Heimtiere. 2012. Vol. 40(3). P. 155–160.
4. Митин В. Н. Нейтрон - захватная терапия опухолей ротовой полости у собак / В. Н. Митин, Н. Г. Козловская, А. М. Арнопольская // Российский ветеринарный журнал: мелкие домашние и дикие животные. 2006. № 1. С. 9–10.
5. Birchard S. Surgical Management of Neoplasms of the Oral Cavity in Dogs and Cats / Stephen Birchard // Oncology and hematology : Proceedings of the 20th Waltham/osu symposium. P. 51–58.
6. Россети Д. Разные типы опухолей полости рта / Д. Россети, А.–Л. Брами, А. Гийонэ // Современная ветеринарная медицина. 2010. № 3. С. 33–36.
7. Фролов В. В. Онкологические заболевания ротовой полости у собак / В. В. Фролов, К. В. Дивисенко // Ветеринария сельскохозяйственных животных. 2007. № 10. С. 69–70.
8. Митин В. Н. Нейтрон - захватная терапия опухолей ротовой полости у собак / В. Н. Митин, Н. Г. Козловская, А. М. Арнопольская // Российский ветеринарный журнал: мелкие домашние и дикие животные. 2006. № 1. С. 9–10.
9. Boehm V. Odontogenic tumours in the dog and cat / V. Boehm, W. Breuer, W. Hermanns // Tierarztl Prax Ausg K Kleintiere Heimtiere. 2011. Vol. 39(5). P. 305–312.

УДК. 619:616.988.27:636.4

ПАПЧЕНКО І.В., канд. вет. наук

УТЕЧЕНКО М.В., канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ АФРИКАНСЬКОЇ ЧУМИ СВИНЕЙ ТА ЇЇ ВІДМІННІСТЬ ВІД КЛАСИЧНОЇ

Африканська чума свиней виникла на африканському континенті на початку 20-го століття і збудник хвороби був завезений водним транспортом до Європи. За результатами розтину можна диференціювати африканську чуму свиней від класичної.

Ключові слова: африканська та класична чума свиней, розтин, геморагічне запалення, крововиливи.

Африканська чума свиней (африканська лихоманка, східно-африканська лихоманка, східно-африканська чума, чума бородавочних свиней) - контагіозне з переважно гострим перебігом вірусне захворювання, яке характеризується надзвичайно високою летальністю з ураженням ретикуло-гістіоцитарної і кровотворних систем.

Збудником захворювання є ДНК-вмісний вірус, виділений в окрему родину Asfarviridae, рід Asfarvirus. Вперше захворювання з'явилося на початку 20-го сторіччя на африканському континенті. А на кінець 19-го і початок 20-го сторіччя територія Африки була колонізована європейськими країнами (Португалія, Іспанія, Англія, Франція, Голландія) і для забезпечення себе традиційними м'ясними продуктами колоністи завезли з Європи свійських

свиней, які не мали контакту з вірусом невідомої тоді хвороби. Збудник африканської чуми циркулював у дикій природі Африки серед місцевих диких свиней в тому числі бородавочників. Місцеві дикі свині в процесі еволюції адаптувались до вірусу і хвороба у них перебігала латентно, але вірусоносійство зберігалось практично пожиттєво. В перенесенні вірусу від дикої фауни до свійських свиней, очевидно, головну роль відіграв людський фактор (через полювання диких свиней та харчові відходи, а можливо іншими шляхами) [1, 2].

Перші відомості про захворювання, подібне до африканської чуми з'явилися у Південній Африці в 1903 році. Потім зараження свійських свиней було зареєстровано у Кенії в 1909 році. Захворювання під назвою «східно-африканська чума свиней» детально описав Монтгомері (1911-1921pp.), який довів її відмінність від європейської чуми і встановив, що потрапляння вірусу до свійських свиней відбувається головним чином від бородавочників. Нині африканська чума свиней набула поширення у Південній та Екваторіальній Африці, а в таких країнах, як Ангола, Бенін, Заїр, Замбія, Мозамбік, Південно-Африканська Республіка, вона набула стаціонарного характеру [2, 3].

У Європу вірус африканської чуми було завезено водним транспортом разом із харчовими відходами. Першою постраждала Португалія (1957р.), потім Іспанія (1960р.), Франція (1964р.), Італія (1967), тощо. Поступово захворювання поширилось і на інші континенти.

Перший випадок захворювання свиней на африканську чуму свиней в Україні був зареєстрований у 1977 році в 4-х районах Одеської області. Вірус було завезено морським водним транспортом із кухонними відходами, які згодовували свиням без належного знезараження. Від хворих тварин вірус виділили у Всеросійському науково-дослідному інституті ветеринарної вірусології і мікробіології (м. Покрова). Завдяки злагодженим діям ветеринарної і інших служб та залучення науковців, які в 1971 р. брали участь в ліквідації АЧС в республіці Куба, захворювання було ліквідовано впродовж двох місяців.

Новий спалах африканської чуми свиней зареєстровано у 2007 році в Грузії в районі порту Паті. Вважають, що вірус потрапив до свиней з харчовими відходами, одержаними з морського транспорту, який прибув з Африки. Хвороба поступово набула поширення як серед свійських, так і серед диких свиней, охоплюючи країни Кавказу, Росію, Білорусь, Україну, Польщу, Німеччину, Литву, Латвію, Естонію. В Україні перші випадки захворювання були зареєстровані в 2012 році в регіонах, що межують з Росією. Пік захворювання припав на 2015 рік, коли було знищено 67830 свиней, в 2016р.- 54940 і намітилась тенденція до зменшення випадків захворюваності. А взагалі на початок 2017 р. АЧС була зареєстрована в 22 областях. В 2018 році було зареєстровано 142 випадки захворювання, в тому числі 93 випадки серед домашніх свиней та 37- серед диких, це на 13% менше ніж у 2017 році. На нинішній час АЧС в Україні не ліквідована із-за неналежного проведення профілактично-оздоровчих заходів, що несе загрозу для домашніх і диких свиней [3].

Велике значення в ранній діагностиці АЧС покладається на патолого-анатомічний метод, який дає можливість за результатами розтину діагностувати і диференціювати її від класичної [4]. Для обох цих хвороб характерні відмінності і варіабельність патолого-анатомічних змін, що залежить від віку тварин, їх резистентності, вірулентності вірусу, можливості його пасажування

та інших чинників. Так, на початку захворювання свиней африканською чумою в трупах виявляють незначний застій крові в шкірі тулуба, септичну селезінку збільшена, ззовні і на розрізі аж чорна, паренхіма розм'якшена, серозне запалення більшості лімфовузлів, інтенсивний застій крові в печінці і набряк стінки жовчного міхура, зерниста дистрофія в міокарді, печінці та нирках, геморагічне запалення біля шлункових лімфовузлів, незначні крововиливи в серозному покриві черевної порожнини і можливий геморагічний гломерулонефрит. Якщо хвороба триває 2 тижні і більше (вірус проходить пасажування), то зміни проявляються інтенсивніше, особливо у дорослих тварин. Крім застійних явищ, у шкірі тулуба з'являються крововиливи і часто плямисті. Геморагічному запаленню часто піддаються легені, задня частина товстого кишечника, лімфовузли біля печінки, нирок, в тазовій порожнини, з'являються плямисті крововиливи в серозних оболонках природних порожнин тіла, під епікардом, в нирках, зрідка в сечовому міхурі.

За гострого перебігу класичної чуми відмічають крапкові або зливні крововиливи в шкірі вушних раковин, шиї та живота, множинні крововиливи в нирках, зрідка крапкові крововиливи в серозних оболонках і геморагічне запалення соматичних та вісцеральних лімфовузлів. Селезінка не збільшена, але по краю органу формуються поодинокі або множинні, частіше геморагічні, інфаркти, які випинаються над поверхнею капсули у вигляді темно-червоних горбиків. За вище наведеними розбіжностями та результатами розтину можна розрізнити ці дві схожі між собою хвороби.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Неволько О.М. Роль дикого кабана в епізоотології африканської чуми свиней в Україні. Ветеринарна медицина України. 2015. № 1. С. 13–16.
2. Прискока В.А. Контакт як спосіб передачі й поширення вірусу африканської чуми свиней / В.А. Прискока, В.О. Загребельний, О.М. Неволько на ін. // Ветеринарна медицина України. 2015. № 4. С. 4–8.
3. Болезни свиней / Зигмунд Пейсак: пер. с польск. Д.В. Потапчука. Брест: ОАО “Брестская типография”, 2008. 424 с.
4. Потоцький М.К. Африканська чума свиней. Ветеринарна медицина України. 2014. № 12. С. 23–26

УДК 619:636.087.8

КОЗІЙ Н.В., кан. вет. наук

АВРАМЕНКО Н.В., кан. вет. наук

ШАГАНЕНКО В.С., кан. вет. наук

ПІДБОРСЬКА Р.В., кан. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЦЕФТІОФУРУ У РІЗНИХ ВИДІВ ТВАРИН

Цефтіофур є антибіотиком третього покоління цефалоспоринового ряду, який має широкий спектр дії, активний щодо грамнегативних та грампозитивних бактерій, включаючи